

Tschintg milliuns privilegiads

La Frantscha ha in grond surpli da funcziunaris

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **En la part «Economia» da la «Frankfurter Allgemeine Zeitung» («FAZ»), ina gasetta da renum mundial, astg'ins strusch tschertgar lingias grossas da sensaziun. Tant pli duain ins sa fermar avant in titel sco «Ein Staatsdienst wie aus einer anderen Zeit» («FAZ» dals 24 da schaner 2005, p. 12).** Forsa fan ins endament birocracias rigidas e minuziusas d'antruras, sco quella dals mandarins chinais. Manegjada è dentant quella da Frantscha en noss 21avel tschientaner.

Las expensas publicas creschan

Christian Schubert, autor da l'artitgel, citescha «il parsura dal concern franzos d'assicuranza Axa che ha ditg avertamain ses parairi, l'emna passada, a schurnalists tudestgs davart la situaziun da sia patria: 'Tar nus è il stadi quel che sto sa refurmar. Cun las pliras fatschentas franzosas vai bain, cunzunt cun las grondas (...). I han survivì ina regulaziun blier pli ferma ch'utrò. Ma las refurmas dal servetsch statal n'avanzan betg'». Il schurnalist commentescha: «Pelvaira sa mussa la Frantscha a l'entschatta da 2005 cun duas fatschas. Ils concerns orientads vers il martgà global (...) tschertgan lur salid in l'expansiun internaziunala. L'autra fatscha para da derivar d'epocas differentas. Igl è la fatscha scuflada dal servetsch statal, cun milliuns umans emploiads che giaudan bliers privilegiis. Lur represchentants sindacals sa dostan cun la pli gronda veheienza cunter las minimas sminuziuns da lezs privilegis. L'emna passada hani

Tar las viafiers statalas èn las pajas dals funcziunaris creschidas per dapli che l'inflaziun.

MAD

mobilisà puspè lur truppas. Il personal da fatschentas statalas sco la Posta, 'Électricité de France' (EdF), 'Gaz de France', il sector da la sanadad, l'educaziun e las viafiers han fatg chauma e demonstrà, ina suenter l'autra. La Frantscha è differenta da tschels pajais da l'OECD, e quai cunzunt perquai ch'il stadi ha in grond surpli d'emploiads.»

Quants? Schubert dat detagls ed inditgescha funtaunas. In institut uffizial franzos numna la cifra da bunamain 5 milliuns funcziunaris, in institut privat independent manegia ch'i sajan schizunt 6,2 milliuns sch'ins resguarda «las fatschentas statalas e tgi ch'occupa plazzas da lavur tuttafatg subvenziunadas (...). En cuntrast cun ils plis stadis da

l'OECD, ils quals han sa sfadiads da reducir las expensas publicas, (...) ha la Frantscha sbursà adina dapli per crear plazzas en ses survetsch statal.»

In stadi pauc effizient

L'institut uffizial franzos surmenziunà rapporta «ch'il dumber d'emploiads statals saja creschì da var 23% tranter

1980 e 2001, entant ch'i haja dà mo 14% lavurers dapli». Il schurnalist dat exempels: «Cun la decentralisaziun dals davos onns han ins stgaffì plazzas da funcziunaris cunzunt en las regiuns ordaifer Paris. Dentant ha il stadi central finà frestgamain vinavant, schebain ch'el aveva dà giu incumbensas (...). La massa dals duaniers n'è betg sminuida, schebain che la cunvegna da Schengen ha avert ils cunfins. Tranter 1990 e 2000 è il dumber dals funcziunaris da l'educaziun creschì da 100 000, entant che quel dals scolars è sminuì da 300 000; (...) ma las classas èn strusch vegnidas pli pitschnas. La 'Banque de France' (...) ha quatter giadas dapli emploiads che la 'Bank of England', cum bain che questa maina ina politica monetara autonoma.» La Frantscha fa part dal spazi da l'euro, entant che la Gronda Bretagna mantegna sia glivra. Cun la perscrutaziun franzosa na statti betg meglier: «Ils Franzos han duas giadas dapli scienziads statals ed in budget relativ duas giadas pli aut ch'ìls Britannics, ma ils perscrutaders britannics publitgeschan dapli, cuntanschan ord patentas entradas trais giadas pli autas e survegnan trais giadas premis Nobel dapli ch'ìls Franzos. Cunzunt tar las viafiers statalas e l'EdF dattan ils abus en egl (...). En ils davos diesch onns è la paja media dals funcziunaris franzos creschida da 3 u 4% annualmain, pia blier dapli che l'inflaziun (...). Fin uss ha la regenza targlinà da prender a maun las refurmas en retard (...). Il preventiv per 2005 prevesa d'abolir mo var 2000 plazzas da lavur. La via fin ad in stadi franzos effizient è anc lunga.»